

Quang Trung, ngày 25 tháng 3 năm 2024

BÁO CÁO CHUYÊN ĐỀ
NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ÔN THI VÀO LỚP 10 - THPT

Rèn kĩ năng viết đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí
(Lối sống cống hiến của tuổi trẻ)

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kì thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT ở Hải Phòng trong nhiều năm vừa qua, Môn Ngữ văn luôn là một trong ba môn thi bắt buộc cùng với môn Toán và Tiếng Anh. Chất lượng và kết quả điểm thi môn Ngữ văn của Trường THCS Quang Trung nói riêng và huyện An Lão nói chung những năm gần đây chưa được như mong muốn. Chính vì vậy, Phòng Giáo dục và Đào tạo Huyện An Lão đã chỉ đạo tổ chức chuyên đề cấp huyện về nâng cao chất lượng thi vào lớp 10 THPT 2024 - 2025 đối với các môn Toán, Ngữ văn, tiếng Anh. Trường THCS Quang Trung được giao tổ chức chuyên đề môn Ngữ văn để nhằm đưa ra những giải pháp hữu hiệu đạt kết quả cao của bộ môn này trong công tác ôn thi.

II. THỰC TRẠNG

Kết quả thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT năm học 2023-2024 của Trường THCS Quang Trung.

Kết quả thi	Môn thi			Tổng điểm 3 môn thi	Số HS đỗ-Tỉ lệ đỗ vào lớp 10 công lập
	Ngữ văn	Toán	Tiếng Anh		
Điểm TB	6,68	5.31	5,78	29,76	Số HS đỗ: 92/125
Xếp thứ trong huyện	17/17	16/17	13/17	16/17	Tỉ lệ đỗ: 73,6%

Thông qua bảng thống kê về kết quả trong kỳ thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT của nhà trường trong năm học 2023-2024 cho thấy chất lượng dạy và ôn tập các môn thi vào lớp 10 THPT nói chung và đặc biệt là môn Ngữ văn nói riêng của trường THCS Quang Trung đang gặp rất nhiều khó khăn, hiệu quả thấp chưa đạt được mục tiêu như mong muốn nên cần phải có giải pháp kịp thời, thiết thực và hiệu quả. Ngay sau kỳ thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT năm học 2023-2024 khi đối diện với thực tế kết quả thi tuyển sinh đứng thứ 16/17 trường THCS trong huyện nhà, Ban giám hiệu cùng với tập thể cán bộ, giáo viên, nhân viên, Ban đại diện cha mẹ học sinh đã tổ chức họp rút kinh nghiệm về công tác ôn thi; nghiêm túc, tập trung tìm hiểu, phân tích và mạnh dạn, thẳng thắn chỉ ra một số nguyên nhân chính sau đây:

1. Nguyên nhân

Thứ nhất: Về phía BGH nhà trường: Công tác định hướng, chỉ đạo, quản lý của BGH nhà trường đối với hoạt động dạy học và ôn thi vào lớp 10 THPT đã được quan tâm nhưng chưa hiệu quả; BGH chưa thường xuyên thăm lớp, dự giờ, rút kinh nghiệm sau mỗi tiết dự để giúp giáo viên nâng cao ý thức tự giác, nghiêm túc và kịp thời thay đổi phương pháp dạy học cho

phù hợp với đối tượng HS của từng lớp học ...

Thứ hai: Về phía GV:

Trong các giờ dạy trên lớp, GV chưa tạo được động lực nhằm kích lệ, động viên học sinh say mê, hứng thú, tích cực học tập; Chưa có giải pháp thiết thực, hiệu quả để giúp các HS có học lực Trung bình - Yếu có thêm sự tự tin, cố gắng để tiến bộ,...

Công tác tư vấn và phân luồng cho học sinh chưa như ý.

Thứ ba: Về phía cha mẹ HS:

Còn một bộ phận không nhỏ PHHS chưa thực sự quan tâm, theo sát đến việc học tập của con mình, thiếu sự phối kết hợp với GVCN, với nhà trường trong việc quản lý giáo dục HS, nuông chiều con, còn phó mặc HS cho nhà trường, chưa quan tâm nắm bắt về khả năng của con mình và công tác tuyển sinh của các trường THPT (có tư tưởng đi thi cho biết, đỗ thì học tiếp, không đỗ thì học dân lập hoặc trung tâm giáo dục thường xuyên, học nghề, ..) do đó phụ huynh có những lựa chọn đăng kí nguyện vọng thi chưa thực sự phù hợp với năng lực của con em mình.

Một bộ phận PHHS vì quá lo lắng cho con em nên tìm nhiều chỗ, nhiều nơi cho con học dẫn đến tình trạng HS đi quá nhiều, mệt mỏi quá sức, gây tình trạng ngủ gật trên lớp, thậm chí nghỉ học nên việc tiếp thu bài hạn chế cũng như không hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Thứ tư: Do bản thân HS: một số đông HS chưa xác định được động cơ học tập, dẫn đến ý thức, thái độ của đa số học sinh chưa thực sự nghiêm túc và chưa tích cực trong học tập; Các em HS, còn một bộ phận không nhỏ học sinh lười học bài và lười làm bài, không tập trung trong giờ học dẫn đến không nắm được các kiến thức cơ bản, trọng tâm;

Một bộ phận học sinh năng lực còn khá hạn chế để có thể chinh phục được kì thi vào lớp 10 THPT. Nhiều em tham gia thi với tư tưởng cầu may.

Kết quả, chất lượng thi vào lớp 10 (trong đó có môn Ngữ văn) của trường THCS Quang Trung trong những năm gần đây còn thấp, cần phải được cải thiện mạnh mẽ.

III. GIẢI PHÁP

Để nâng cao chất lượng thi vào lớp 10 THPT môn Ngữ văn, chúng tôi đề xuất một số giải pháp sau:

1. Làm tốt công tác quản lý hoạt động dạy học ôn thi vào lớp 10 THPT

- Trước hết, ngay từ đầu năm học, BGH cùng tổ chuyên môn và giáo viên rút kinh nghiệm những tồn tại trong công tác ôn thi vào lớp 10 của những năm học trước để xây dựng kế hoạch ôn thi vào lớp 10 THPT cho phù hợp, phát huy những mặt mạnh và khắc phục được những mặt hạn chế; phân chia lớp học theo năng lực học sinh và phân công giáo viên phù hợp với công việc giảng dạy các môn ôn thi vào lớp 10.

- BGH, tổ chuyên môn thực hiện nghiêm túc việc kiểm duyệt các kế hoạch ôn tập của tổ chuyên môn và của GV dạy ôn thi vào lớp 10. Chuẩn bị các điều kiện về cơ sở vật chất phục vụ ôn tập.

- Nhà trường phối kết hợp với phụ huynh học sinh và học sinh thực hiện tốt việc giáo dục hướng nghiệp, phân luồng hiệu quả đối với học sinh sau tốt nghiệp THCS.

- Nhà trường luôn quan tâm động viên, khích lệ; bố trí thời gian, sắp xếp thời khoá biểu hợp lí giúp các đồng chí giáo viên dạy ôn thi khối 9 có thời gian đầu tư chuyên môn,

- Tổ, nhóm chuyên môn thiết thực, tập trung vào tìm giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy của thầy và chất lượng học tập của trò; giải pháp nâng cao chất lượng ôn thi vào lớp 10 cho HS tốt nghiệp lớp 9.

- Tổ chức tốt kỳ thi khảo sát giúp học sinh được làm quen với bài thi, rèn luyện tâm lý và kĩ năng làm bài thi. Kết quả thi giúp nhà trường, GV dạy đánh giá được sự tiến bộ của HS, chất lượng dạy của thầy đồng thời giúp nhắc nhở, uốn nắn kịp thời những học sinh có dấu hiệu giảm sút trong học tập; giúp HS và cha mẹ HS xác định được đúng khả năng của HS để lựa chọn trường thi cho phù hợp.

- Đánh giá, rút kinh nghiệm để giáo viên điều chỉnh cách dạy của mình cho phù hợp với từng đối tượng học sinh.

2. Phát huy tối đa vai trò của Giáo viên trong công tác ôn thi vào lớp 10 THPT

- GV giảng dạy phải xây dựng kế hoạch dạy ôn thi bám sát nội dung kiến thức SGK lớp 9, tài liệu ôn thi vào 10 và cấu trúc đề thi vào 10 của Sở GD&ĐT Hải Phòng.

- Soạn bài đầy đủ trước khi lên lớp và chú ý kiến thức, kĩ năng cần đạt được. Trong mỗi tiết dạy cần ôn tập lí thuyết, rèn luyện kĩ năng thông qua thực hành.

- GV cần luôn tích cực đổi mới phương pháp dạy học, đổi mới kiểm tra đánh giá học sinh theo chuẩn kiến thức, kỹ năng và theo hướng phát triển năng lực học sinh; chú trọng rèn luyện khả năng tự học đồng thời phát huy tính tích cực, sáng tạo của học sinh.

- Nêu cao ý thức, đạo đức nghề nghiệp, thực hiện nghiêm túc việc giảng dạy, quản lý tốt học sinh trong tiết học của mình phụ trách.

- Thực hiện kiểm tra, chấm, chữa cẩn thận chu đáo, đánh giá đúng kiến thức kĩ năng, sự tiến bộ của từng học sinh qua từng giai đoạn nhỏ, đặc biệt tăng cường quan tâm, theo dõi, giám sát, giúp đỡ học sinh trung bình và yếu.

- GV cần quan tâm phân tích những lỗi HS thường mắc phải trong bài thi tuyển sinh lớp 10 để giúp HS ghi nhớ, tránh mất điểm đáng tiếc.

- GV tạo dựng được sự tin tưởng của PHHS và HS với các thầy cô giáo trong nhà trường để nâng cao hiệu quả phối hợp của nhà trường, GV với PHHS.

3. Phụ huynh làm tốt việc phối hợp quản lý, giáo dục học sinh.

- Phụ huynh phải thường xuyên quan tâm, động viên, khích lệ, giám sát các con tích cực ôn tập ở nhà và ở trường; kết hợp tốt với nhà trường trong việc quản lý nề nếp, ý thức học tập của các con.

- Có định hướng đúng đắn cho con mình sau tốt nghiệp THCS: chọn học tiếp hay học nghề khi khả năng, năng lực của con mình không không tốt.

- Luôn quan tâm, chia sẻ với nhà trường trong công tác giảng dạy và ôn thi vào lớp 10 - THPT.

4. Học sinh nâng cao ý thức, thay đổi phương pháp học tập hiệu quả

- Học sinh cần nhận thức, xác định được động cơ học tập, nhiệm vụ học tập; có ý thức tự giác, tích cực, xem trọng việc học, không ngại khó và đặt ra được mục tiêu phấn đấu phù hợp trong kỳ thi vào lớp 10 THPT.

- HS đi học đầy đủ, chuẩn bị chu đáo trước khi đến lớp: từ việc ôn bài, làm bài tập đến lớp. Thời gian ở nhà, các em ôn lại kiến thức vừa học vừa thực hành các bài tập được giao.
- Trong quá trình học trên lớp cần tập trung nghe giảng; ghi chép, làm bài đầy đủ, trách nhiệm.

5. Rèn kĩ năng làm bài (viết đoạn văn) cho học sinh.

Căn cứ vào tình hình thực tế trên và việc nhận thức định hướng cấu trúc đề thi vào lớp 10 THPT những năm vừa qua và năm học 2024 - 2025, phần viết đoạn văn nghị luận xã hội là vô cùng cần thiết, giúp cho học sinh có kĩ năng lập luận các vấn đề của thực tiễn đời sống xã hội (*Kiểu đoạn văn nghị luận xã hội chiếm 20% số điểm - 2 điểm*) nên nhóm Ngữ văn 9 đã sinh hoạt chuyên môn và thảo luận, thống nhất phương pháp dạy bài “**Rèn kĩ năng viết đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí**”. (*Lối sống công hiến của tuổi trẻ*)

Để làm tốt đoạn văn nghị luận xã hội về một vấn đề tư tưởng, đạo lý, trước hết cần cho học sinh hiểu được thế nào là nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lý.

a. Khái niệm và nhận diện về đề văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí:

* **Khái niệm nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí:** là bàn luận về một vấn đề thuộc lĩnh vực tư tưởng đạo đức, lối sống của con người.

* **Phạm vi nghị luận về về một vấn đề tư tưởng, đạo lí gồm:**

- **Vấn đề nhận thức:** lí tưởng, mục đích sống, nghề nghiệp, ước mơ...
- **Vấn đề về đạo đức, tâm hồn, tính cách:** lòng yêu nước, lòng nhân ái, vị tha, bao dung, độ lượng; tính trung thực, dũng cảm, chăm chỉ, cần cù, thái độ hòa nhã, khiêm tốn...
- **Vấn đề về các quan hệ gia đình:** tình mẫu tử, tình phụ tử, tình anh em...
- **Vấn đề về các quan hệ xã hội:** tình đồng bào, tình thầy trò, tình bạn...
- **Vấn đề về cách ứng xử, đối nhân xử thế của con người trong cuộc sống** (thói ích kỉ, thực dụng, dối trá, hèn nhát, vô cảm...)

* **Các dạng nghị luận thường gặp:**

- Dạng nghị luận về một vấn đề. (*tron ven 1 vấn đề*)
- Dạng nghị luận về một khía cạnh của vấn đề.

b. Các bước tiến hành:

Bước 1: Tìm hiểu đề, tìm ý.

- Đọc kỹ đề bài, gạch chân các từ khóa.
- Xác định yêu cầu của đề.
- Hình thức: một đoạn văn 200 chữ (viết 2/3 trang giấy thi khoảng từ 20 - 22 dòng)
- Nội dung nghị luận: Xác định đúng vấn đề nghị luận.

Yêu cầu	Hướng dẫn cách viết
* Dẫn dắt và nêu vấn đề nghị luận	- Đối với học sinh TB: Dựa vào đề bài yêu cầu, bỏ lệnh hỏi để có được câu mở đoạn. - Đối với học sinh Khá; Giỏi: Có thể dẫn dắt

		bằng một câu danh ngôn, hoặc một câu nói nổi tiếng, hoặc một ý kiến + VĐNL
* Bàn luận vấn đề		
- Giải thích	Cách 1: Giải thích bằng các từ đồng nghĩa, trái nghĩa	Trước hết ta cần hiểu, VĐNL là gì? VĐNL là ....
	Cách 2: Giải thích ý nghĩa của từ.	Trước hết ta cần hiểu từ khóa là gì, rồi suy ra nghĩa của cả câu
- Biểu hiện	Nêu ra những biểu hiện trong: Cuộc sống, trong gia đình và xã hội...	- Đặt các câu hỏi về các lĩnh vực: trong cuộc sống, trong gia đình và xã hội... được biểu hiện như thế nào?
- Vai trò, ý nghĩa	- Khẳng định lại vấn đề. - Đối với bản thân. - Đối với gia đình. - Đối với xã hội.	- Đặt và trả lời các câu hỏi: + <i>Vấn đề đó đem lại cho bản thân những điều gì?</i> + <i>Vấn đề đó đem lại cho gia đình những điều gì?</i> + <i>Vấn đề đó đem lại cho xã hội những điều gì?</i> + <i>Nếu như không có vấn đề đó... thì sẽ như thế nào?</i>
- Phản đề	- Lật ngược lại vấn đề	+ Tuy nhiên/ bên cạnh đó/mặt khác... trong xã hội hiện nay vẫn còn những hiện tượng.... (vấn đề trái ngược) cần lên án phê phán....
* Bài học nhận thức và hành động	- Nêu bài học nhận thức và hành động	+ Nhận thức được VĐNL là một điều cần có của mỗi con người/ xã hội. + Rút ra bài học hành động cho bản thân...

Bước 2. Lập dàn ý.

- Xây dựng dàn ý cho đoạn văn, bám sát cấu trúc.

Bước 3. Viết bài

Dựa vào dàn ý đã xây dựng để viết đoạn văn đảm bảo tính liên kết về nội dung và hình thức.

Bước 4. Đọc lại bài viết và sửa chữa.

- Không được dùng bút xóa, hoặc màu mực khác để sửa.

IV. ÁP DỤNG VÀO BÀI DẠY ÔN THI LỚP 10 - THPT

Trong phạm vi chuyên đề dạy học nâng cao chất lượng thi vào lớp 10 THPT môn Ngữ văn hôm nay, chúng tôi chỉ xin tập trung vào một số giải pháp giúp HS ghi nhớ được kiến thức cơ bản, có kỹ năng vận dụng kiến thức để làm bài, tránh được các lỗi không đáng có để đạt được điểm tối đa khi làm bài thi theo khả năng.

- GV dạy thể nghiệm: Đặng Thị Thu Hiền
- GV báo cáo chuyên đề: Nguyễn Quốc Khánh
- Lớp giảng dạy: 9E

TÓM TẮT KẾ HOẠCH BÀI DẠY

Chuyên đề:

Rèn kĩ năng viết đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí (Lối sống công hiến của tuổi trẻ)

I. MỤC ĐÍCH YÊU CẦU

1. Kiến thức

- Ôn tập, củng cố kiến thức cách viết đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.
- Cách thức triển khai các bước trong đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.

2. Năng lực

- Năng lực tư duy, giải quyết vấn đề, giao tiếp, hợp tác.
- Năng lực sử dụng ngôn ngữ, tạo lập văn bản.

3. Phẩm chất.

- Học sinh có thái độ tự tin, có tinh thần vượt khó và niềm say mê với môn học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

- GV: Laptop, tivi, phiếu học tập; máy soi.
- HS: Ôn tập kiến thức về cách viết đoạn văn nghị luận.
- Chuẩn bị bài theo hướng dẫn của giáo viên.

III. CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

1. Hoạt động 1: Khởi động

- Gv tổ chức cho học sinh nghe và xem bài hát có nội dung liên quan đến bài học.
- GV gọi mở và dẫn dắt vào bài.

2. Hoạt động 2: Hình thành kiến thức

- Ôn tập lí thuyết

I. Củng cố kiến thức.

- Gv cho HS trình bày, nhắc lại khái niệm, cấu trúc và cách làm đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.

- Trên cơ sở đã học và chuẩn bị ở nhà, đại diện HS báo cáo. (Theo 2 nhóm GV đã giao)

- HS, GV nhận xét, bổ sung, chốt

3. Hoạt động 3, 4: Luyện tập - vận dụng.

II. Luyện tập

- GV chiếu minh họa đề bài có phần đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.

* **Đề bài:** Từ nội dung đoạn trích phần đọc hiểu, em hãy viết đoạn văn (200 chữ) trình bày suy nghĩ của em về lối sống công hiến của thế hệ trẻ.

- GV hướng dẫn HS thực hiện các bước làm đoạn văn:

* **Bước 1. Tìm hiểu đề, tìm ý**

GV hướng dẫn HS tìm hiểu đề, tìm ý

- Hình thức trình bày: Đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí
- Dung lượng: Khoảng 200 chữ
- Vấn đề nghị luận: lối sống công hiến của tuổi trẻ

GV hướng dẫn học sinh đặt câu hỏi để tìm ý cho đoạn văn và đưa ra những chú ý khi tìm hiểu đề bài.

* Bước 2. Lập dàn ý

GV hướng dẫn HS xây dựng dàn ý

- GV yêu cầu đại diện nhóm 3 trình bày dàn ý đã chuẩn bị ở nhà
- HS nhận xét, GV nhận xét, bổ sung, chiếu dàn ý tham khảo.

* Bước 3. Viết bài

- HS luyện viết đoạn văn theo dàn ý đã xây dựng.
- HS hoạt động cá nhân dưới lớp, 2 HS lên bảng

(Thời gian: 10 Phút)

* Bước 4. Đọc và sửa chữa

- HS đọc lại bài và sửa chữa. Kết hợp GV, HS nhận xét bài viết.
- Học sinh chia sẻ đoạn văn đã viết với bạn và đánh giá chéo theo biểu điểm. (cặp đôi tự chấm bài cho nhau và thông báo kết quả)
- Hình thức: Học sinh hoạt động cặp đôi
- Thời gian: 5 - 6 phút.
- Gv tổng hợp kết quả đánh giá của HS.
- Gv nhận xét chung và chốt kiến thức cách viết đoạn văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí.

* Hướng dẫn HS học ở nhà:

- HS xem video bài hát: nội dung tuyên truyền về giao thông.
- Viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của em về vấn đề an toàn giao thông hiện nay.

V. KẾT LUẬN

Để chất lượng thi vào lớp 10 môn Ngữ văn của trường THCS Quang Trung nói riêng và của huyện nhà ngày càng được nâng cao, chúng tôi mạnh dạn đưa ra những cách làm trong những giờ ôn luyện cho học sinh. Trong quá trình thực hiện chuyên đề, kính mong các đồng chí, đồng nghiệp đóng góp ý kiến để xây dựng cho chuyên đề thành công tốt đẹp.

Xin chân thành cảm ơn./.

BAN GIÁM HIỆU

TM NHÓM VĂN

Nguyễn Quốc Khánh

